

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Pénteken September 3-dik napján, 1813-dik esztendőben.

Austriai Birodalom.

Felséges Urunknak Prágából való elmeneteléről, és mostani mulatásáról követezendő bizonyos tudósítást vettünk azon fő városból tegnap előtt: Császár Eő Felsége, úgymond, a' múlt Augustus 20-ik napján, dél után *Postelbergbe*, azon hólnap 23-ikén *Bruxbe*, vagy *Brixbe*, és azon hólnap 27-ikén *Töplitzbe* utazott, hogy annál fogva, a' Szakszoniába nyomuló Austriai fő Armadiához közelebb lehessen. Gr. *Metternich* első Status Minister Eő Excellenciája is a' Status Cancellariának alatta levő tagjaival együtt Eő Csasz. K. Felsége után utazott. (Az itt nevezett városok Cseh Országnek Szakszonia felé való határjai mellett fekszenek.)

A' Bécsi Ersek Gróf *Hohenwarth* Eő Nagysága, a' jelenvaló hadakozás szerentsés kimenetelérthárom napi butsú járást, és áhetatosságot rendelt.

Azok a' Fels. Orosz nagy Herczeg Asszonyok, a' kiknek szerentsés ide való jövevelekről a' múlt posta napon tisztelt Olvasoinkat tudósítottuk, gyakran megjelennek a' Bécsi Publikum előtt, hol a' templomban, hol a' teatrumban, hol ezen városnak közönséges mulató helyein, nevezetesen a' Prater nevű kies erdőben, Felséges Asszonyunkal 's kedves Nadorispányunkal együtt, és mindannyiszor örven-

dező tapsolásokkal fogadtatnak az őket látó Bécsi lakosoktól. — Ezen városnak ritkaságait is nem sajnállyák meg szemlélni.

Báró Saardi *Somsits János* valóságos Cs. K. Kamaras és lovas Kapitány Urat, mind familiájának régiségére, mind tulajdon vitéz tetteire, 's egyéb érdemeire nézve, Magyar Országgi Grófi rangra emelni; e' mellett *Kukovich Imre* volt Magy. Országgi Fiskalis urat, Tek. Zagráb Vármegye törvényes Tábla Biráját Udvari Magyar Agensé tenni méltoztatott Fels. Urunk.

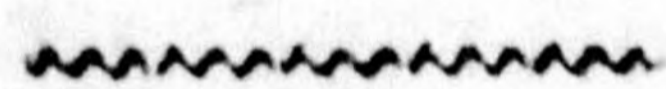
A' tsatározó mezőkről.

A' Prágai tudósítások szerént, az első és második Westfáliai regement, Gróf *Hammerstein* és Báró *Peuz* Westfáliai Obersterek vezérlések alatt, Cseh Országban, Reichenberg vidékén, az Austriai Cs. és Kir. zászló alá állottak, és a' Liebenau tábortban való mustra után, a' régi bevett szokás szerént, provisorie Fels. Urunk hívségére meg is esküttek.

A' *Wittgenstein* Orosz F. M. Lajtant vezérlése alatt levő corpusnak, Augustus 22-ik napján, Cseh Országnek túlsó határain, *Peterswaldnál* és *Zinnwaldnál*, Szakszoniába való beütésekről követezendő tudósítást olvasunk a' Prágai újság levelekben, hogy az, a' *Gouvion St. Cyr* Frantzia Generális vezérlése alatt le-

vő Fr. hadi népet, mindenütt vissza nyomta, és a' Pirnai erős sántzokat is elfoglalta.

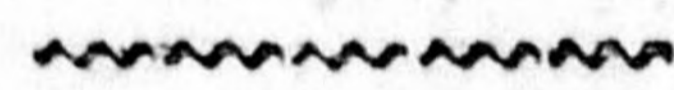
A' Cseh Országi határokról ide jött tudósítások azt tartják, hogy Augustus 26-ik napján, a' szövetséges hadi seregek, a' Drézdába vivő szoros utakon tsinált batteriákat erőssen megtámadták, 's el foglalták. — Azon nap estéjén, ugyan azon városnak *Plauen* nevezetű részéről kitsapott, és két ottan vigyázaton állott katona osztályt hátrább is vert: mindazáltal az ellenség oldalába tsapván a' lovasság, azt a' városba vissza nyomta, és sok embert el vesztetett közzülök. Már olly közel vannak a' győzedelmesek Drézda városához, hogy azt ágyú golyóbisokkal el érhetik, melly, ha magát fel nem adja, az ostromló tüzet el nem kerülheti. A' mint írják, maga *Napoleon* Császár is ezen böl dogtalan városban vagyon.

Az egyesült ármádiának Szakszoniába való bényomulása után következő serkentő hirdetményt intézett Feldmarsal herczeg *Schwarzenberg* azon Ország lakosihoz: „*Szakszoniai lakosok!* As öszve szövetekezett hadi seregeknek földetekre való bėjövelekor, kötelességemnek esmérem, tinéktek a' jelenvaló hadakozásnak czélját és okát megmagyarázni. Nem hódoltatás keresésből, nem ti ellenetek, nem is Frantzia ország ellen, kezdették azt el a' szövetséges Fejedelmek, hanem a' Frantzia határokön kívül lévő Frantzia fő hatalom ellen, birodalmaiknak és népeiknek óltalmazásokra nyúltak ők a' fegyverhez. Ennek a' háborúnak fő vége, melly minden Kormányzék, 's minden népek kívánságának, 's szükségeinek meg felel, titeket is bizonyosokká teszen azoknak a' hadi seregeknek védelmezésekről, mellyek a' szent ügyért hadakoznak. Szentül ígérem tinéktek, hogy leg szorosabb rendtartást és hadi fenytéket fogok tartani, ha ti

is tsendesen és barátságossan fogjátok magatokat viselni. Azok a' terhelő rendtelenségek és sattszoltatások, mellyek alatt eddig vóltatok, a' szövetséges hadi seregek hozzátok való bėjövelekeknek napjától fogva meg fognak szűnni, és az Ország segedelem kútfejeivel való élés a' lakosoknak tulajdonságokkal és közjavokkal a' leg nagyobb megkémelléssel öszve fognak kaptsoltatni.

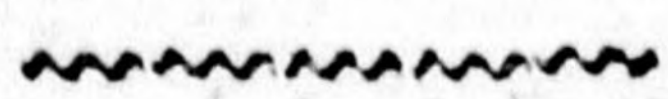
Én pedig, mihelyest lehetséges lehet, azoknak a' terheknek megkönnyebbítésekre, mellyeket a' sok hadi népnek országtokba való bėjövelekek és tápláltatások elkerülhetetlenekké tesznek, szükséges rendelkezéseket fogok tenni. Ahozképest én is számot tartok az ország lakosinak jó és vendég szerető elfogadásokra, az előjáróknak, 's tisztviselőknak készségekre, serénysegekre, melly által a' jó rendet egyedül fel lehet tartani.“

Az ellenségnek Cseh Országba való bényomulásának Generál Major Gróf *Neipperg* erányos hadi rendelkezései határt vetettek. A' Frantzia ármádiának jobb szárnyán Generál *Vandamme* vezérlése alatt lévő 10-ik corpora már Rumburgig, a' Herczeg *Poniatowszki* kórmányára bizott 8-ik osztály sereg pedig Gábelig nyomult-bé Cseh Országba. — Reichenbergbe 5000 ember volt rész szerént Lengyelek a' 8-ik, rész szerént Frantziák a' Marsal *Victor* vezérlése alatt lévő 2-ik osztályseregtől, rész szerént pedig Wesztfáliai regimentek. Ezeknek nem másként, hanem a' könnyű lovasságnak az ellenség háta megett való nyargalódzása, éjjeli 's nappali nyughatatlankodtatása, 's végtére a' hegyközi lakosoknak közönséges felkelések, 's felfegyverkeztetések, és a' hegyeknek tetején az ellenség háta megett hosszú lineában rakott tüzek által lehetett a' számos ellenségnek ellent állani.

Lehetetlen a' hegy közti lakosoknak vitézi bátorságokat, és hazafiúi buzgóságokat elegendőképen magasztalni. — A' nevezett Austriai Generálnak Gróf *Neippergnek* hathatós buzdítására, a' fegyvert fogott hegyközi lakosok nagy sebességgel öszve gyűltek, 's önként arra kötelezték magokat, hogy a' línea seregekkel együtt, a' Reichenberg mellett volt ellenséges tábor, Augustus 23-ik napját követett éjjel meg támadják, és a' nevezett várost azoktól a' halhatatlan nyomorgatásoktól, melyekkel, kevés idővel ennekelötte, a' Cseh 's Morva Országokon és Slézián keresztül marsirozott, 's jó szívvvel fogadtatott Warsaui hadi népek azt érdeklették vala, meg szabadítsák. Hogy az ellenség Reichenbergből, Augustus 23-ik napján eltávozott, azt leg inkább azon falusi emberek erőlködéseknél, 's együtt muukálódásoknak lehet köszönni, a' kik közt Kis-Skalitznak lakosi mások felett meg különböztették magokat.

Generál Májor Gr. *Neipperg*, a' mint Cseh Országból írják, Augustus 24-ik vagy 25-ik napján tsatólta magát öszve a' Gróf *Pahlen* Orosz Generál vezérlése alatt lévő Orosz osztálysereggel Cseh Országban Neustadt mellett, Friedlandtól nem messze, 's ennél fogva, és a' fő armádiának előre való nyomulása által Cseh Ország határjai az ellenségnek bérohanásától meg fognak menekedni.

A' közelebb múlt kedden költ M. Kurir 99-ik lapján rövideden említettük vala, hogy a' belső Austriában táborozó Cs. K. Armádiának Fő vezére Fegyvertármester *B. Hiller* is elkezdte az ellenségeskedést szerentsés előmenetellel. Erről a' tárgyról következő tudósítást olvasunk a' Grätzi újságleveleknek 28-ik Augustusi darabja mellé ragasztott különös tóldalékban. Minekutánna a' mi külső őrző sere-

günket Willach városa mellett hátrább nyomta volna az ellenség, az Augustus 24-ik napján történt hosszas tsatázásban újobban vissza veretett, és a' nevezett város vissza foglaltatott. Hadi népeinknek továbbra való előmenetelét a' rossz út's nagy vizek a' hegyek közt nagyon hátráltatták, ellenben az armádia bal szárnyán lévő seregek Weichselburg ellen Leibachtól nem messze, sebesen marsiroztak.

A' Willach mellett történt tsatában 159 emberre ment az ellenség vesztrése, a' kik közzül 189 kőz ember, és 2 tiszt meg hóltak, 95 ember nehéz, 300 könnyen sebbe estek, 95-en elfogattattak. A' könnyű sebeseket magával elvitte az ellenség. A' meghóltaknak nagyobb része régi katonákból és granatírosokból állottak, a' kik, az elfogattaknak vallástételek szerént, a' meg támadásnak formálására, és a' tsataszerentsés kimenetelének eszközlésére választattak ki. Egyéberánt az egész ellenséges corpus jobbadon Olaszókból állott. — Mivel a' mi regimentjeink a' mi veszteségünket még bé nem adták egészlen, azt még most meg határozni nem is lehet, azonközben az még is tudva vólt, hogy a' Pétervárad székelyi regimentből 2 tiszt maradt a' tsata piatzon, *Lanz Oberster*, és *Novich* fő Strázsamester, az elsőbb nehéz, az utolsóbb szenvedhetőbb sebbe estenek.

A' kommandirozó Generális különösen ditséri a' Stipsits huszár regimentjébéli *Genovy Obersternek* vitéz és okos maga viseletét, Gr. *Bánffy* Fő Strázsamestert, *Sperio* Kapitányt a' Hohenloe-Bautenstein gyalog regimentjéből, és *Philippovich* 's *Urm* Kapitányokat, és *Scheibenhof* Hadnagyot a' Pétervárad regimentből. Továbbá a' Meerveldt Uhlánus Regimentjének egyik káplárját *Daunt*, a' kit méga'tsatapiatzon ezüst érdempénzel felékesített a' kommandirozó Generális; hasonló jutalmat nyert az ágyúzó seregnél egyik pattantyúsa *Kreidenhofer* is; a' ki noha

sebbe esett, mindazáltal még azután is folytatta szolgálatját mind addig, míg mászodszor is sebbe esvén a' szolgálatra alkalmatlanná tétetődött, és a' tsatahelyről elvitetett volna. A' nevezett Uhlánus regimentből 4 köz ember, egyen egyen 2 formális aranyat kaptak jutalom gyanánt.

Továbbá azt is említette a' nevezett Vezér *B. Hiller* Fegyvertármester, hogy a' 3-ik Szluini véghelyi batallion minden fegyverével és tisztjeivel egyetemben, Augustus 23-ik napján a' Fels. Austriai Császár szolgálatjára állott, és ugyan azon napon Károlyvárba katona pompa közt Eő Cs. Kir. Felsége hívségére megesküött. Utóllýára, hogy Illiriában mindenütt, valahol és valamerre a' Cs. Kir. hadi seregek megfordúlnak, kész a' nép az Austriai zászló alá állani, és előbbi uralkodó Fejedelméért fegyvert fogni.

Azt sem halgattya el a' nevezett vezér, hogy a' Cs. Kir. armádia márissokra ment, hogy az *Radstatot*, *Lientzet*, *Villachot*, és *Károlyvárt* elfoglalta, és hogy Augustus 26-dik napján, *Radivojevich* (nem Orosz hanem Austriai F. Marsal Lajtnant) előjáró serege is közel volt Fiuméhez. — F. Marsal Lajtnant *B. Frimont* 20 vas ágyúkat nyert. — Az ellenség Tarvis és Lajbach mellett telepedett le.

Mi nevezetes hadi tudósításokat kaptung tegnap estve. Politziai lovas katonáknak kellett a' sokaságot tartóztatni azon ház előtt, a' hol az Udvari ujságot nyomtatják, 's a' hol az e'féle hivatal szerint való tudósításokat is árulni szokták. Két ilyen tudósítások adattak-ki; egyikben az armádáknak előre való mozdúlásaik, a' másodikban ezeknek resultatumjaik irattattak-le. Az elsőnek ez a' foglalata: — „

„Minekutánna az Orosz, Prusszus, és Cs. Kir. armádáknak összsatsoltatások az Albis jobb partján megesett, 's bizonyosan

kitanúltatott volna, hogy a' Fr. Császár a' maga főbb erejével Sléziának fordúlt volna: az egész egyesült armada kiment a' Cseh országi keskeny útakon Szakszoniába, hogy így a' Frantzia armada' közösülésének li-neáját fenyegetvén arra kényszerítse annak Császárját, hogy erejének nagyobb részét a' maga plánumával ellenkezőleg az Albis bal partja felé igazítsa, hogy e'képpen a' Sléziából és Brandenburgiai Márkokból előre nyomuló Prusszus és Orosz seregek az ezeknél sokkal nagyobb ellenséges erőtől megoltalmaztassanak. —

„Seregeink négy szakaszokban mentek-bé Szakszoniába; mellyek közzül a' bal a' *Commotau*, a' jobb pedig a' Pirnai úton nyomúltak előre. Ez, a' Generális Gróf Wittgenstein vezérlése alatt, Aug. 21-dikén ritka vitézséggel 's ezen vezérhez méltó hērósi bátorsággal elfoglalta a' Pirnai sántzokat; a' több szakaszok is győzedelmeskedtek a' hegyek között előtalált minden akadályokon, 's e'képpen lehetségessé tette az armada' állandó bátorsága azt, hogy a' fő vezér Aug. 25-dikén a' maga seregeit Drezdához közel job felől öszszegyűjthesse. Aug. 26-dikán reggel ezen város előtt helyhezette magát állásba az armada, 's nagy recognoscérozást tett ezen napon azért, hogy az ellenségnek Drezdában lévő erejét 's óltalomra való készületeinek minémüségét megtudhassa. Minden seregeink kimútatták az őket elevenítő nagy tüzet, több sántzok elfoglaltattak rohanás által, a' benne lévő ágyuk' lyukai bészegeztettek, 's az ellenség mindenütt hátranyomattatott. A' foglyoktól értésünkre esett, hogy a' Fr. Császár az előtt kevés órákkal érkezett légyen nagy siettséggel vissza Dresdába azon seregeknek nagy részével, mellyeket Sléziába előre nyomított vala; melly nem soká még jobban megbizonyosodott abból, hogy fels tsapatok 's ezek között számos testörzök, még a' városban hadi rendet formálván két szárnyaink-

ra ki ütöttek, oly nyilván való czélzással, hogy ezeket megkerüljék: de a' mellyek azonközben rendkívül feles veszteséssel a' magok sántzaikba vissza verették. A' mi armádánk ugyan azon állásba telepedett-meg ezen estve, a' melyből azon reggel a' hadi munkára kiment vala. —

Aug. 27-dikén reggel részenként próbált kimentani *Drezdából* az ellenség; közép pontunkat nagy lármával megtámadta, és ezt job szárnyunknak hathatós fenyegetése által segéllette; de minden következés nélkül, úgy hogy haszon nélkül tölt-el az egész nap. A' szövetséges fő armáda azonközben a' maga fő czélját elérte vala; a' még magokat ezzel özsze nem tsatólt szövetséges armádákat is megmentette azon veszedelemtől, hogy magokban a' nagy erő által elnyomattassanak. *Drezdára*, minekutánna már oda a' Frantzia seregek nagyobb részint vissza érkeztek, réa ütni mérészelni, több mint haszon nélkül való próbatétel lett volna: az Ertzhegyek terméketlen vidékeiken való hosszásabb tartózkodás pedig a' legszükségesebb eleségek' dolgában való fogyatkozásnak tette volna ki az armádát. —

„Ehezképpent arra határozta a' fő vezér magát, hogy az armádát Cseh ország' határain által hozza. Ez a' mozdulás Aug. 27-dikén estve az ellenség szemei előtt kezdődött-el, és 28-ikban egész tsendességgel folytattatott. Aug. 29-dikén reggel kezdett egy számos ellenséges tsapat a' *Zehistből Péterswalde* felé jövő úton előre nyomulni, a' melly nem soká hevesen özsze tsapott a' Gen. Gróf *Ostermann* vezérlése alatt lévő sereggel. Ez a' tsata a' katonai Amálisokban a' legnevezetesebbek közzé tartozik; 8000 embereknél kevesebből, nagyobb részint Orosz Cs. testőrökből álló sereg, egész nap lépésről lépésre oltalmazta az utat. Nem soká kinyilatkozott, hogy az előrenyomuló ellenség közel 40000 em-

berékből álljon és Gen. *Vandamme* által vezéreltessen. Az említett Orosz testőr seregnek tsaknem példátlan ellentállása után, estvéli 8 órakor hátrálásra vétetett ez a' sokkal nagyobb számú ellenséges sereg. Az Orosz fegyverekre nézve igen ditsőséges tsátának az éjtzaka vetett véget. Az ellenség ekkor *Culm* mellett állapodott-meg. Feldmarsal Hertzeg *Schwartzenberg* megtette a' következő napra való rendeléseket, mellyeknek resultatumi várattatnak (itt alább a' második *Extrablattban* következnek). —

A' második *Extrablatt*: —

„Éppen most érkezik Hertzeg *Schwartzenberg*től az Aug. 30-dikán estve indult hivatal szerént való tudósítás egy tökéletes győzedelemről, mellyet a' szövetséges seregek a' Gen- *Vandamme* vezérlése alatt a' *Peterswalde* és *Töplitz* között lévő útra előnyomult ellenségen nyertek. Minekutánna a' feljebb említett valami 8000 testőrökből álló Orosz sereg a' több mint 40 ezer emberekből álló Fr. armádát Aug. 29-dikén egész estvig tartóztatta 's ez akkor éjelre *Culmnál* megtelepedett volna; arra határozta Hertzeg *Schwartzenberg* magát, hogy a' *Kollredo* 's *Bianchi* Osztályaikat 's még a' *Koburg* lovas Brigadáját a' Gen. Gróf *Osterman* seregének segítségére küldje, oly rendeléssel, hogy az ellenségre üszenek réa. A' verokedés 30-dikban reggel napfeljöttkor elkezdődött, 's leg szerentséssébb rezultattal koronáztatott-meg. Délutánni 2 órakor a' Gen. *Kleist* vezérlése alatt lévő Pruszsus seregek is kinyomakodtak a' keskeny utak közzül az ellenségnek háta' megé, a' melly szempillantától fogva ez leg nagyobbban megzavarodván, ennek tökéletes megverettetés lett a' vége. Mikor a' Kurir megindult, még nem lehetett a' foglyok' számát tudni, a' kik között több Generálisok, 's név szerént *Wan-*

damme és *Haxo* az Inzsínör vezér is ott volt, 's a' nyert ágyúkat, mellyeknek számjok már 34-re telt vala, és a' sok bagázsát meghatározni, minthogy az egész útat szaladók borították - el, a' kik két ármádák közzé lévén szoríttatva, még nagy részig a' győzedelmesekek kezekre kerültek, nem lehetett. —

„Egyszersmind még más két győzelmekről is érkeztek vala tudósítások a' fő ármáda' fő hadi szállására. Egyiket nyerte a' Svétziai Koronörökös ő Kir. Hertzegsége Aug. 23-dikán Luckau és Uebichau között; 26 ágyút, 27 munitziós szekeret, és 1500 embert fogott-el. Ez a' megveretett Fr. sereg *Torgau* felé hátrált leg nagyobb sietséggel. A' másikat nyerte a' Sléziai Pruszszus fő vezér Gen. *Blücher*, a' Marsal *Macdonald*, *Ney*'s Generális *Lauriston* és *Sebastiani* seregeiken, *Jauer* mellett Aug. 27-dikén, minekutánna a' Fr. Császár két szakasz ármádákat Sléziából a' fenyegettetett Drezda' segítségére vitt volna. A' szövetséges ármáda a' *York*, *Sacken* és *Langeron* seregeikből állott; elfogott 30 ágyút, 50 vagy 60 munitziós szekeret, 's 2000 embert.

„A' Szövetséges ármádák minnyájan leg nagyobb égyetértéssel folytatják a' magok hadi munkáikat. —

„A' verekedés' további környűllállásai közelébről következni fognak. Minden *Austriai*, *Orosz* és *Pruszszus* seregek fényes vitézséggel verekedtek. Azon egy

érzékenységtől lelkesítettvén 's azon egy czélra egyesűlvén, tsak egy ármádát látszotak formálni.“

Frantzia Birodalom.

A' Pàrisi Monítörnek 16-ik Augustusi darabjában következő dolgok találatnak: Tegnap, *úgymond*, mint a' szent *Napoleon* napján, a' Fels. Regens Császárné és Királyné, a' maga udvari dàmáival, udvari rendes és rendkívül való tisztjeivel egyetemben, a' Thuillieriai Császári Palotának szalájába ment, kinek udvarlására a' fő hivatalbéli tiszteket, a' Korona fő tiszteket, ministereket, a' betsület legiójának nagy keresztos tagjait, a' Rénusi Szövetségbeli Fejedelmeket, és mind azon személyeket, a' kiknek jussok van az oda való bémene- telre, az Ország fő Cancellariususa bébotsá- totta.

Az audientzia végződése után, a' Fels. Császárné és Királyné, az udvari kápolná- ba sz. misét halgatni ment, mellyet nagy *Te Deum* laudamus követett. — Ezek után a' Császár lakó palotájába ment a' Fels. Császárné, a' mellyben találta a' Status fő rendű tagjait, a' Csász. testörző seregnek, és a' Pàrisi katona őrizetnek főbb tisztjeit. — Estére az udvari teàtomba ment ő Fel- sége, mellyben a' *Didó* nevű énekes játék jàdzottatott el, éjjel az egész város ki vólt vilàgosítva; valahol a' Fels. Császárné meg jeient, mindenütt nagy örömmel fogadta- tott a' nép által. — Éjtzakára a' St. Clou- di Csász. kastélyba ment Eő Felsége a' Csá- szárné.

A' Bétsi Cursus Sept. 1-ső napján: — 100 Forint Conventziós pénz, 165 és 2/3 Forint Váltótzédulában. — Egy Császár arany 8 forint 4 és 1/3 krajtzár.